

My jim elektrinu, oni nám plyn? A dost!

Vitásková udeřila: Vládo, řekni lidem pravdu o lipské burze

- CZ24 News | 13. prosince 2022

ČESKO: „Byl zprovozněn další tranzitní plynovod Síla Sibíře do Číny. Kontrakt je podepsán na třicet let. Obrovský zájem o jejich zemní plyn má Indie a spolupráce v tomto směru probíhá. Ubohá Evropa si neuvědomuje, co činí,“ varuje Alena Vitásková, odbornice na energetiku a bývalá předsedkyně Energetického regulačního úřadu. Trvá na tom, že současná krize pochází z úmyslu někoho na tom vydělávat, nikoliv z válečného konfliktu nebo z nedostatku plynu. A vládě doporučuje došlápnout si na ČEZ.

Francouzský prezident Emmanuel Macron uvedl v rozhovoru pro americkou TV stanici CBS, že Evropa platí 6× více za plyn a ropu než Američané, které je sem dodávají, a že USA na válce vydělávají, ale náklady nesou nepoměrně nižší. Zmínil také, že zabíjákem pro Evropu jsou dotace, které USA poskytují svému průmyslu. Má pravdu?

Ano, pan Macron má pravdu. Navíc, obchod mezi Ruskem a Spojenými státy vzrostl v miliardách dolarů například nákupem strategických surovin – ropy a LNG. Určitě na této strategii obě velmocí neskutečně vydělávají. Kdo prodává, je Evropa. Ale to jsem v nějakém rozhovoru opakovaně sdělovala podstatně dříve, ještě před panem Macronem.

Co tedy s tím?

Opravdu je těžké radit, co s tím... Je to jako házení perel sviním, jak někdy používala tento přírůbek moje babička. Evropané pracují na své destrukční politice a sebezničení. To je pak těžké radit. V poslední době jsme si mohli všimnout, že některé z evropských států se díky svým novým politickým strukturám snaží vymanit ze stávající nenávislné ideologie a nastavují svoji národní politiku. Bohužel, mnozí jsou pak dehonestováni. Každá doba má své těžkosti a nejednou se stává, že právě osvícení jsou likvidováni.

„Přístřeší mezinárodních vztahů nemá přímou souvislost s ohrožením dodávek plynu z Ruska. Je to pouze jedna ze záminek na zemním plynu vydělávat neskutečné peníze, a to na úkor astronomického zvyšování jeho ceny na burze v Německu s dopadem na spotřebitele,“ řekla jste mi minule. Přesto stále slýcháme, že je to právě Rusko, které za současnou krizi a zvyšování cen energií může. Jak to?

Stále si stojím za tím, co jsem dříve řekla. Jedná se o ideologii, nikoliv o nedostatek zemního plynu. Nedostatkové zboží, které politici z plynu vyrobili, vyneslo jeho ceny do astronomických výšin a bude těžké přimět obchodníky, aby se umravňovali. Je hloupé se domnívat, že světové plynárenství bude fungovat bez strategického hráče, kterým je Rusko. Patří mezi světové lídry v těžbě zemního plynu, vlastní jedny z největších ložisek tohoto energetického zdroje.

Evropa měla jednoznačnou energetickou výhodu, že byla napojena na tato ložiska tranzitními plynovody, což mělo bezesporu vliv nejen na bezpečnost dodávek, ale také výhodnou cenu. Je nezpochybnitelné, že to vadilo těm, kteří chtěli tento vzájemně výhodný obchod rozbít.

Rovněž slýcháme upozornění, že sankce na Rusko fungují a způsobují mu potíže. Ale jiní

upozorňují, že Rusko energii, kterou neuplatní v Evropě, prodá Indii nebo Číně, a že sankce Rusku vážněji neškodí. Co si myslíte vy?

Žijeme ve světě, ve kterém je pro všechny výhodná vzájemná spolupráce a obchodování lepší než nesmyslné válčení. To, že sankce nemohou být přínosem pro rozvoj ekonomiky nikoho, je jednoznačné, a platí to i pro Rusko. Nicméně zapomínáme, kdo jsou Rusové a jak dokážou hájit své zájmy. To nakonec prokázali ve druhé světové válce. Ti, kdo znají historii, vědí, o čem hovořím, a těm, kteří o dějinách v poslední době dezinformují, to nemá smysl sdělovat. Rusové dokážou žít bohabojně, ale také neskutečně skromně. Za vlast dokážou položit život. Mají neskutečné nerostné bohatství, zdroje.

Myslím, že právě před dvěma dny byl zprovozněn další tranzitní plynovod Síla Sibíře do Číny. Kontrakt je podepsán na třicet let. Obrovský zájem o jejich zemní plyn má Indie a spolupráce v tomto směru probíhá. Ubohá Evropa si neuvědomuje, co činí.

Zmínili jste také, že do největších potíží se dostávají země, které nemají přímý kontrakt s ruským Gazpromem - jako je i Česká republika. Návrhy na přímý kontrakt se objevují i mezi některými poslanci (např. hnutí SPD), avšak vždy se strhne bouřlivá reakce odpůrců Ruska. Jak velkou roli má v celé věci hrát morálka? A byla byste pro kontrakt mezi Českem a Gazpromem?

O jaké morálce hovoříte? Že ten, kdo má přímý kontrakt na plyn s Ruskem, je amorální? Vy mi chcete vnutit, že USA jsou amorální, pokud mají přímý kontrakt na dodávku například LNG? Nebo že Německo, Maďarsko, Čína, Indie a řada dalších zemí jsou amorální, když mají přímý kontrakt na plyn s Ruskem a zajišťují tak důležitý energetický zdroj nejen pro svůj průmysl, ale i pro domácnosti? Naopak, ti všichni se chovají ke svému národu velmi zodpovědně.

Osobně jsem přesvědčena, že bychom měli být stejně morální jako výše zmíněné státy. Ano, já jsem pro přímé dlouhodobé kontrakty na zemní plyn přímo s ruským Gazpromem. Jeden háček vidím v tom, zda vůbec Rusko bude mít tento zájem také, když patříme mezi nepřátelské země.

Možná, že jiný názor by mohl mít Gazprom? S ním by se možná, opravdu opakuji možná, dalo jednat. Ale nevím, kdo za českou stranu bude opravdu schopen taková jednání vést. Je nutné si uvědomit, že se jedná o silně byznysově orientovanou firmu, v tomto smyslu západního střihu, navíc s ruským sebevědomím. Je to opravdu těžký hráč, což mohu potvrdit z osobní zkušenosti.

Založila jste pracovní tým s názvem Energie není luxusní zboží, který navrhl vládě určitá řešení v současné energetické krizi. Jakou máte reakci, případně odezvu?

Platformu jsem založila při Institutu Aleny Vitáskové před více než rokem. Po mém vyhodnocení činnosti jsem z této platformy sama vystoupila 4. listopadu 2022 a nemám s týmem expertů, který dál pracuje asi v jiné podobě, nic společného. To neznamená, že bych se energetice – především plynárenství – nevěnovala. Naopak, o to intenzivněji!

Probírali jsme spolu také vinu Green Dealu na aktuální situaci. Stále častěji se - i od politiků včetně těch vládních - začínají ozývat hlasy, že právě „zelený plán“ realizovaný bez rozmyslu je jedním z viníků, ale v Bruselu se nezdá, že by od něj hodlali upustit. Změní se něco, podle vašeho názoru?

Česká vláda pod vedením Andreje Babiše přistoupila ke Green Dealu bez výhrad. To již samo svědčí o nekompetentní úrovni české politiky. Energetika není program na jeden nebo čtyři roky. Jedná se o dlouhodobé strategické rozhodnutí. Nyní vidíme, že přijetí Green Dealu bez výhrad bylo špatným

rozhodnutím, za které nakonec politici nenesou žádnou zodpovědnost.

V probíhající energetické krizi se názor na Green Deal mění i v Bruselu, jenže bruselští úředníci si to ještě stále neuvědomují, nebo tomu nerozumějí. Vždyť uhlí se těží na plné obrátky, otevírají se zavřené uhelné doly, teplárny, elektrárny používají vše, co hoří. Ekologie nehraje roli, a to ještě nemrzne. Pokud se budeme chválit, jak jsme snížili spotřebu, tak to bude tím, že řada podnikatelů již zkrachovala, takže plyn ani elektřinu nepotřebují.

Občané sedí v těch svetrech a v kulichu doma a mnozí vzpomínají na akci „reflektor mladých“. To bych ráda připomněla pro mladší ročníky. To bylo za socialismu v práci a všude ve veřejných prostorách zřízeno, že nejmladší zaměstnanci museli kontrolovat – takzvaný „reflektor mladých“ – zda někde nesvítí zbytečně žárovka. Jejich povinností bylo toto osvětlení či spotřebič vypnout. Běžně se používal tarif na noční proud.

Takže po 33 letech budování demokracie možná budeme muset zřídit „reflektor mladých“. Asi cítíte ten sarkasmus v mých slovech – my jsme nepokročili, ale vrátili jsme se o padesát let zpátky.

Ozývá se kritika, že česká vláda zastropovala ceny energií u dodavatelů, nikoliv u výrobců, navíc dost vysoko. Samoživitelky, důchodci a další ohrožené skupiny už přestávají mít na zálohy kvůli rostoucí ceně. Jak to tedy zastavit?

Pokud nenajdou politici odvahu sdělit skutečný důvod vysokých cen energií, není možné provést relevantní opatření k nápravě. Bude se hledat trvale viník místo nápravy, aby se odpoutala pozornost.

Probíhající způsob řešení přináší chaos pro všechny účastníky energetického trhu. Zálohy na energie, plyn u domácností se mění téměř měsíčně. Běžný občan není schopen si změny zkontrolovat. Je to energetická džungle. Stát navyšuje dluh, který je neodůvodnitelný v souvislosti s krytím vysokých cen energií.

Osobně se přikláním mimo celou řadu opatření, která byla přijata jen částečně, abychom u domácností přešli na měsíční fakturaci elektřiny a plynu. Moc by to domácnostem pomohlo, a státnímu rozpočtu také.

A jak těmto ohroženým skupinám vysvětlit, že český ČEZ oznámí v jeden den rekordní osminásobný zisk a v zápětí zdražování elektřiny?

Vidíte, že lidem není třeba nic vysvětlovat. Slepě tuto nehoráznost přijmou. Dostanou příslib, že jim stát dá příspěvek na bydlení, energie, či jiný druh žebračenek a oni mlčí! ČEZ je ze 70 procent vlastněn státem, a pokud to vláda dovolí a lidé mlčí a platí, žebrají o příspěvek, tak co k tomu chcete dodat. To, co na energetickém trhu probíhá, je pro občany, pro podnikatele nedůstojné. Ale politici to – místo nápravy – kryjí.

A co elektřina a ta známá lipská burza. Proč z ní Česká republika dosud nevystoupila, a byl by takový krok nevýhodný, jak tvrdí vláda?

Asi vláda ví, že vystoupit z lipské burzy nesmíme, a také ví proč, když hovoří o tom, že by byl tento krok pro nás nevýhodný. Jakou nevýhodnost a pro koho to nevýhodné je, nám však nesdělila. Můžeme se jen domýšlet, že je asi pro vládu výhodnější nechat doma krachovat firmy, živnostníky, snížit životní úroveň občanů na úroveň chudoby až bída.

Je důležité, aby vláda vysvětlila, v čem tu nevýhodnost vystoupení z lipské burzy pro náš národ vidí. Rozhodně to nemůže být spojováno s tím, že my dodáme elektřinu a oni nám dodají plyn.

Mělo by dojít k „znárodnění“ zbylých akcií ČEZu státem?

Zestátnění ČEZ nemůže být krokem k řešení vysokých cen energií. To je jen odklonění od řešení stávajících problémů. Vládě by stačilo mít kompetentní vedení ČEZ, se kterým by, jako majoritní akcionář, mohli tuto nápravu sjednat, a přitom nepoškodit minoritní akcionáře. Jsme do jisté míry velmocí v oblasti výroby elektrické energie. Tak v čem je problém, že neumíme řešit jejich cenu u nás doma a hledáme hloupé výmluvy?

Za vše, co se děje kolem ČEZ je odpovědný majoritní akcionář, a to je stát, naše vláda. Pokud se domnívá, že vedení ČEZ není schopno situaci řešit – myslím si, že tomu tak není –, tak je vláda povinná učinit personální obměny. Nelze přihlížet k neúměrnému navyšování cen elektřiny a přitom schvalovat milionové odměny jednotlivcům.

[ZDROJ](#)